

vilde give efter paa. Der kom saa fra Andelsforeningen en Anmodning til mig om at ville medvirke til at søge en Løsning. Jeg skal nu ikke trætte de ærede Medlemmer med de Forhandlinger, som derpaa fandt Sted, og som resulterede i, at der tilvebragtes en Ordning, som Andelsforeningen var fuldt ud tilfreds med. Hvis man vil spørge Andelsforeningens Leder, om det ikke er rigtigt, at der ved disse Forhandlinger fra Direktør Heilbuths Side blev handlet saaledes, at han stillede hele sin store Indsigt i Gødningsforretningen til Disposition for at tilvejebringe en for Andelsfolkene gunstig Ordning, vil han ikke kunne andet end bekræfte dette.

Senere opstod der saa et nyt Forhold, som ønskedes ordnet ved Gødningsudvalgets Hjælp, idet der opstod et Stridsspørgsmaal mellem Gødningskompagniet og Andelsukkerfabrikken i Nykøbing F. Jeg vil tillade mig at oplæse en Del af et Telegram, jeg i den Anledning fik fra Landstingsmand Dr. Kragh: „Herværende Andelsukkerfabrik og Importører har i Maj købt Damperladning Salpeter. Gødningskompagniet hævder at have Ret til Ladningen til Købernes Indkøbspris, hvorved Sukkerfabrikken og lokale Landmænd bliver afskaaret fra Salpeterforsyning for kommende Foraar. I Henhold til Brevkorrespondance dateret 31. Marts mellem Ministeriet og Superfosfatfabrikerne er disse forpligtet at tilføre Landet tilstrækkelig Salpeter, men Tilførselen bliver derved ikke monopoliseret, og da Sukkerfabrikkens Ladning er købt tidligere end nogen anden Ladning til Foraarsforbrug, formener jeg, der begaas Uret overfor herværende Importører af Ladningen. Et af Direktør Heilbuth i Gaar stillet Forslag blev tiltraadt af herværende Købere, men forkastet af Gødningsfabrikken . . . Beder Dem søge Sagen udsat i Societetet nogle faa Dage og anmoder om Konference med Ministeren snarest muligt i kommende Uge“. Jeg anmodede selvfølgelig straks om, at Sagen maatte blive udsat, men imidlertid blev Nødvendigheden af den Henvendelse til mig fra Andelsukkerfabrikken, som Dr. Kragh havde bebudet, overflødig, fordi der i Mellemtiden ved Gødningsudvalgets Mellemkomst var tilvejebragt den Ordning, som Andelsukkerfabrikken ønskede; og det var altsaa atter her den Mand, som det ærede Medlem fra Kolding omtalte paa denne Maade, som medvirkede til at tilvejebringe denne Ordning. Jeg har dvælet saa udførligt ved det, fordi det forekommer mig modbydeligt i disse Tider, hvor der af Mænd her i Landet gøres et ganske overordentligt

Arbejde, for at alle vore Erhvervsvanskeligheder skal kunne overvindes, at da paa det løseste Grundlag oven i Købet et Medlem af dette Ting fremsætter Sigtelser imod dem.

Jeg har nu fremstillet det nye Indenrigsministeriums Sager, dem, som foreligger i Dag. Jeg begyndte med at sige, at dette Ministeriums Virksomhed desværre saa ud til at blive langvarig. Naar jeg har sagt det, ønsker jeg at tilføje, at jeg vil haabe, at det dog ikke vil forsvinde; i alt Fald er jeg ganske sikker paa, at dets Virksomhed ikke kan gaa sporløst hen. Den Kamp, som Statsmagten fører i disse Aar for at regulere Priser og Forsyninger, for at bekæmpe den uberettigede Profit, vil forhaabentlig som enhver Kamp styrke Kræfterne, den vil forhaabentlig styrke Statsmagtens Kræfter ogsaa i Fremtiden. Mange Erfaringer og megen Lære indhentes i disse Aar. Man lærer — hvis man ikke tidligere tilstrækkeligt har haft Forstaaelsen af det — at forstaa Sammenslutningens Styrke og Betydning. Jeg tænker ikke her paa den Styrke i Sammenslutning, som gaar ud paa Odelæggelse, men jeg tænker paa Styrken i den Sammenslutning, som søger at raade Bod paa Ulykkerne. Det forekommer mig, at meget lærerigt er her de store økonomiske Sammenslutningers Forhold. Den faste Organisation paa faa Hænder, der før Krigen oftest, foruden hvad den af Nytte kunde udøve, var et godt Middel til en særlig Udbygning af Borgerne, har i ikke faa Tilfælde under Krigen vist sig at være Midlet til at hindre en for stor Udbygning. Den store Sukkertrust, Sukkerfabrikerne, som før Krigen ikke virkede til at gøre Sukkeret billigere her i Danmark, har under Krigen virket til, at Sukkeret er blevet billigere her end i noget andet Land. Gødningskompagniet har medvirket til, at Gødning: Superfosfat og Chili-Salpeter, i hele det foregaaende Aar var billigere her i Landet end i Sverige og for visse Produkters Vedkommende billigere end i Norge; for et enkelt Produkt i Norge virkede netop de samme Forhold deroppe til, at Salpeterstoffet blev billigere, idet den store norske Salpetertrust, Luftsalpetertrusten, for at faa sin Eksportret har maattet hjælpe Statsmagten til at skaffe Norge billigere Salpeter. Dette er altsaa billigere end det Chili-Salpeter, Danmark har kunnet faa. Jeg har her nævnt to Produktionsvirksomheder: Sukkerfabrikerne og Gødningskompagniet, og hvorledes de har maattet virke under Krigen. Jeg kan tilføje, at en stor Indførselstrust, Petroleums-trusten, som jo før Krigen har virket i høj